

Rigsdagstidende.

1852. Forhandlingerne paa Folkethinget. № 81.

Fjerde Session.

27de Møde.

Torsdagen d. 25. November.

(Forts.)

Æfchering (fortsat): Det er min fulde Overbeviisning, at det, hvorpaa alle vore Bestræbelser i denne Retning hidtil er strandet, er, at man har troet, til Dplysningens Fremme at kunne skaffe et kongeligt Almueskolevæsen tilveie, et Almueskolevæsen, hvor der sad en Mand, holdt i en Traad og trukken hele Landet over, igjennem alle Forgreninger. Dplysningen lader sig ikke fremme igjennem den Art Skolevæsen, og jeg troer derfor ogsaa, at al den Indsigelse, som træder frem og taler om Mangel paa Indsigt i disse Forhold, egentlig ikke har nogen rigtig Betydning; thi Dplysningens Fremme og Indsigten i de Forhold, hvorved Dplysningen fremmes, gaae Haand i Haand med hinanden. Dplysningen i et Land er hverken større eller mindre end den Indsigt om, hvorledes Dplysningen fremmes, og til hvilken Nytte den er, som udbreder sig samtidigt med Dplysningen, og omvendt er Indsigten i og Interessen for disse Forhold ikke større end den Dplysning, som fremmes ved dem; der er en fuldkommen Gjensidighed. Jeg troer, at, skulle vi naae noget Maal, og skulle vi berede Veien for Regeringen til at kunne komme ud af den Banfælsighed, hvori den i Aaringer har befundet sig, saa maae vi gjøre Skridt af denne Art, og, selv om det ikke skulde lykkes os denne Gang, at faae Forslaget i Rød og Blod, saa maae vi dog forsøge, om ikke Forhandlingen kan gjøre den Sag klarere for os selv, og navnlig gjøre den klarere for dem, som kun troe, at Dplysningen kan komme fra et privilegeret Gæthed. Der er ingen Mand, der kan gaae ud i Verden og sige: Jeg har lært at udbrede Dplys-

ning, men den Mand der har ikke lært det; der er Ingen af os Alle, der veed, om vi i Berøringen med vore Medmennesker paa den ene Side med vor ringe Videns udbrede stor Dplysning, og paa den anden Side med vor megen Videns udbrede Forvirring og Mørke. Det har været seet mange, mange Gange, og jeg vil gjøre de ærede Herrer opmærksomme paa, at der eksisterer ganske ypperligt tegnede Brængbilleder, hvor man seer, at de meest oplyste Mænd i Europa staae med Lyfslukkeren over Flammen. Jeg troer derfor, at vi ikke ved Betragtninger af denne Art skulle lade os afholde fra at komme ind paa nærmere at lære dette Forslag at kjende, for at vi, naar vi ere berettigede til at undersøge Forslaget, kunne see, hvorvidt det er skiftet til at opfylde sit Formaal eller ikke. Dersom vi ikke gaae denne Vej, dersom vi ikke i alle det Slags Sager anvende den Fremgangsmaade, som vi oftere have fulgt, at lade Objectet, om jeg saa maa sige, for Regeringens Virksomhed komme til Udtale her for Rigsdagen, for at fremkalde den subjective Virksomhed, som vi ville have, — dersom vi ikke gjøre det, saa faae vi ikke denne subjective Virksomhed frem. Vi maae ligesover for Statsstyrelsen betragte os som Staalet og Statsstyrelsen som Stenen, og kun ved at slaae dem imod hinanden faae vi Gnisterne til at blinke for os. Naar man spørger: Har det viist sig saa, at, hvor Befolkningen selv er optraadt og har skaffet sig Underviisningsmidler, der har det ikke fremdragt nogen som helst gavnlig Virksomhed eller idetmindste ikke nogen stor gavnlig Virksomhed? saa svarer jeg: Den ringe Erfaring, vi have i denne Retning, viser aabenbart det Modfarte. En af de allerbesynderligste Tildragelser her i Landet, som for Dieblisset viser sig for vore Dine, er den, at vi overlade det, som vi kalde